

VERENIGING „oud harlingen”

Opgericht 8 november 1954

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Harlingen

Harlingen, 30 oktober 2015

Geachte dames, heren,

Gisteren sprak de vereniging Oud Harlingen bij de Commissie Omgeving in over de Welstandsnota. Vijf minuten spreektijd was voor ons te kort om onze aanmerkingen goed te kunnen toelichten, en voor u waarschijnlijk te kort om de implicaties van onze bijdrage te kunnen overzien. Daarom beloofden u nog nader te informeren over onze aanmerkingen – en hier is die toelichting dan.

Wij willen in de Welstandsnota graag onderstaande 10 punten (terug)veranderd zien. Na 'Ons verzoek' leest u steeds wat Oud Harlingen als oplossing voorstelt.

1. Betreffende punt 0.6 uit de Reactienota

Aanleiding: Bij wetgeving is een *duidelijke tweedeling van toelichting en regels* gebruikelijk. Oud Harlingen heeft bij de Welstandsnota om eenzelfde heldere scheiding gevraagd. Die is er niet altijd: over bepaalde onderwerpen staat in de inleiding meer informatie dan in de regels.

Wij begrijpen uit het antwoord bij punt 0.6 dat de inleiding gezien kan worden als een Memorie van Toelichting. Daaruit volgt volgens ons, dat bij strijd over de juridisch geformuleerde regel, de inleiding als voorschrift gebruikt kan worden.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota op dat, wanneer strijd ontstaat over de interpretatie van een juridisch geformuleerde regel, de uitgebreide inleiding van de Welstandsnota gebruikt kan worden als voorschrift.

2. Betreffende punt 0.7

Aanleiding: Oud Harlingen hecht aan de *historische open binnenterreinen*, omdat we weinig groene ruimte in de binnenstad hebben en omdat zo prachtige oude achtergevels zichtbaar blijven. In de huidige Welstandsnota is het beleid gericht op 'handhaving en versterking van (...) groenelementen en boombeplanting, erfbeplantingen' en 'op het behoud van de ruimtelijke waarden (...) zoals bestaande groene ruimten en open binnenterreinen'. Wij zien niet in waarom dat uitgangspunt in de nieuwe nota is geschrapt.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota op, dat het beleid er op is gericht de bestaande schaarse groene ruimten en open binnenterreinen in de binnenstad open te houden – zoals ook in de huidige Welstandsnota is geformuleerd.

3. Betreffende punt 0.8

Aanleiding: Als je in de binnenstad iets nieuws bouwt, moet dat *samenhang vertonen* met hetgeen eerder al is gebouwd - dat zegt deze nieuwe Welstandsnota. Maar het woord 'samenhang' kun je breed interpreteren. Oud Harlingen heeft geprocedeerd tegen een platte nieuwe aanbouw in een historische binnentuin. 'Dat sluit niet aan op de omliggende bebouwing', was ons argument. Maar de rechter oordeelde dat er wél een 'samenhang' was - namelijk met platte schuren in de tuinen ernaast. Zo bekeken kun je naast iets lelijks alleen weer iets lelijks bouwen.

De gemeente stelt in de Reactienota dat voldoende duidelijk is dat het om 'historische samenhang' gaat, maar ons voorbeeld bewijst anders.

Ons verzoek: Specificeer dat het moet gaan om 'samenhang met de historische karakteristieken van de stad'.

4. Betreffende punt 1.5

Aanleiding: Een ambtenaar gaat de kleine bouwwerken in de reguliere gebieden toetsen. Wij hebben gevraagd welke competenties deze man of vrouw zou moeten hebben. Het antwoord in de Reactienota is, dat de medewerker 'het niveau' heeft om de regelgeving goed te kunnen interpreteren.

Oud Harlingen vindt het echter belangrijker dat de medewerker *de juiste deskundigheid* bezit.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota op dat de ambtenaar die de kleine bouwwerken in de reguliere gebieden gaat toetsen daarvoor de juiste deskundigheid bezit, bijvoorbeeld een opleiding tot bouwkundige op het niveau van tenminste hogere beroepsopleiding bouwkunde, met een behoorlijke portie recht op hetzelfde onderwijskundige niveau.

5. Betreffende punt 1.6

Aanleiding: Oud Harlingen heeft de vraag gesteld waarom een college van alles, dat in 200 pagina's Welstandsnota zorgvuldig is verwoord, via *vrijstellingen* van tafel kan vegen - zonder daar ooit verantwoording voor af te leggen.

Wij stelden daarom voor:

1. dat vrijstellingen niet meer gestapeld kunnen worden
2. dat de te benoemen stadsarchitect over een afwijking in een bouwplan een advies gaat geven
3. dat niet het college, maar de gemeenteraad vervolgens in alle openheid een vrijstelling verleent - of niet.

De Reactienota stelt, dat dat laatste niet kan omdat het college wettelijk het bevoegd gezag is voor het verlenen van omgevingsvergunningen.

Dat mag zo zijn, het is de gemeenteraad die wetgever is en die de normen vaststelt. Het is ook aan de gemeenteraad om te bepalen hoeveel beleidsruimte hij aan het college wil geven. De raad kan dus ook besluiten het college niet meer de ruimte te geven om vrijstellingen te verlenen.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota twee zaken op: ten eerste dat vrijstellingen niet meer gestapeld mogen worden, en ten tweede dat niet het college, maar de gemeenteraad over een eventuele vrijstelling beslist - precies zoals dat enkele jaren geleden ook over afwijkende bouwhoogtes is afgesproken.

6. Betreffende punt 3.2

Aanleiding: Oud Harlingen heeft gevraagd of gebouwen als Willemstaete als exces kunnen worden betiteld. Daarmee zou de gemeente namelijk duidelijk(er) maken aan welke ruimtelijke kwaliteit zij voor de toekomst denkt, en aan welke niet.

Het antwoord in de Reactienota – ‘Nee, de nota stuurt niet op resultaten uit het verleden’ – begrijpen wij niet, omdat de inleiding van de regeling zegt: ‘De excessenregeling is een zogenaamde ‘repressieve toets’, dat wil zeggen een toets achteraf van een bouwwerk dat reeds is gebouwd of een verbouwing die al heeft plaatsgevonden, aan welstandelijke eisen.’

Als we de gemeentelijke reactie volgen, moeten er eerst nieuwe excessen worden gebouwd voordat we die met terugwerkende kracht kunnen benoemen en aanpakken. Zoals u begrijpt wil Oud Harlingen die stap graag overslaan. We doen liever een ander voorstel.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota een lijstje van bouwkundige missers uit het verleden op, die in de toekomst niet als maatstaf mogen dienen voor een omgevingsvergunning.

7. Betreffende punt 7.2

Aanleiding: Gemeente en Oud Harlingen waren het er eerder – bij de voorgenomen aanleg van een dakterras in de Vijverbuurt – over eens dat *dakterrassen*, grenzend aan de openbare ruimte, in de binnenstad ongewenst zijn. In de huidige tekst worden zulke dakterrassen echter toch toegestaan. Dat het college ‘terughoudend’ is in het toestaan van dakterrassen, zoals de Reactienota sussend schrijft, volstaat voor ons niet.

Bijna recht tegenover het stadhuis bevindt zich, aan de overzijde van de Noorderhaven, het platte dak van watersportwinkel het Anker. Wie wil van u daar windschermen en parasols bovenop zien staan? Of neem het oude pand van FIT op de Rozengracht, het dak van Xin Hua aan de Zuiderhavenkant, of het eerdergenoemde pand in de Vijverbuurt. Hekjes, plantenbakken en tuinstoelen zouden teveel afbreuk doen aan de historische gevelwanden en het aanzicht van de stad in het algemeen.

Ons verzoek: Neem in de Welstandsnota op dat dakterrassen, direct grenzend aan de openbare ruimte, uitgesloten zijn.

8. Betreffende punt B.1

Aanleiding: In onze brief van 15 september vroegen wij naar het *definitiekader voor gebruikte begrippen* zoals hoofdgebouw, rooilijn, gevelwand, complex. Als antwoord verwijst de Reactienota naar de begrippenlijst. Drie van de vier begrippen die wij (willekeurig) noemden staan daarin echter niet genoemd.

Bij wettelijke voorschriften wordt de regelgeving gewoonlijk begonnen met een artikel ‘Definities’, waarin alle begrippen die in de regelgeving voorkomen worden gedefinieerd. In deze nota ontbreekt dat, waardoor interpretatieverschillen mogelijk zijn. Het verleden heeft geleerd dat dat niet wenselijk is.

Ons verzoek: Begin de Welstandsnota met een artikel ‘Definities’, waarin alle begrippen die in de regelgeving voorkomen worden gedefinieerd.

9. Betreffende de Reactienota

Aanleiding: In de concept-Welstandsnota wordt het historische bebouwingsbeeld uitgebreid beschreven en worden criteria genoemd om daar nauw bij aan te sluiten. In de Harlinger binnenstad is onder andere karakteristiek dat alle huizen andere verdiepingshoogten hebben. Enige uitzondering daarop is de nieuwe bebouwingswand aan de Zuiderhaven, waar alle etages even hoog zijn en alle ramen dus op dezelfde hoogte zitten, blok na blok.

Oud Harlingen heeft aangegeven te waarderen dat in de Welstandsnota nu is bepaald dat bij zulke gevelwanden *verspringende verdiepingvloeren* toegepast moeten worden – dat past veel beter bij onze stad.

De inkt van onze complimenten is echter nog niet droog, of in de Reactienota wordt dit uitgangspunt alweer verlaten naar aanleiding van reacties van andere partijen.

Ons verzoek: Handhaaf de eis dat bij grote bouwprojecten zoals op de Zuiderhaven (Dukdalfterrein) verspringende verdiepingshoogtes moeten worden toegepast.

10. Betreffende de Reactienota

Aanleiding: Wat voor de verdiepingvloeren hierboven geldt, geldt ook voor de karakteristieke kappenstructuur van de stad. De Welstandsnota roemt de gaafheid van het 'dakenlandschap' en stelt dat kapconstructies daarom het uitgangspunt moeten zijn. Maar dat principe wordt in de Reactienota, na een zienswijze van een projectontwikkelaar partij, direct alweer ingeleverd ten gunste van platte daken.

Ons verzoek: Houd in de Welstandsnota vast aan kapconstructies, zeker ook bij de nieuw te bouwen gevelwand aan de Zuiderhaven. Op voorhand willen wij bij dit bouwproject overigens wel één uitzondering maken, namelijk voor een eventueel appartement op de hoek van Zuiderhaven en Werfpad.

Ten slotte

Een goede ruimtelijke kwaliteit van onze (binnen)stad levert niet alleen een prettige woon- en leefomgeving op voor onze inwoners, maar heeft beslist ook een grote economische waarde. Geen cruiseschip meert in Harlingen aan om de gasten langs gebouwen als Willemsstaete, de Volbedfaflat of het gemeentelijke kantoor aan de Waddenpromenade te leiden. Dagtoeristen komen niet naar onze stad om een buitenwijk als Ludinga te bezichtigen. Nee, de parel die iedereen wil bekijken en ervaren is de Harlinger binnenstad, en de Welstandsnota is een instrument om die parel haar waarde te laten behouden. Wat Oud Harlingen betreft gebeurt dat zeker niet door alles te laten zoals het is, maar juist door ontwikkeling binnen welbewust gekozen kaders, zoals bijvoorbeeld de Welstandsnota die geeft.

Hopelijk dragen we met de voorgaande punten bij aan een goede besluitvorming.

Met vriendelijke groet,

Anneke F. Visser
voorzitter